

"GOIENA"REN SORKUNDEA

Gau aretan, ostatuko idaztegia jesarrita, Kepa Mirena'k egunkari baten iragarkiak irakurten ziarduan. Baziran egun batzuk eginkizun bardiñari emotsala zerbaiten billa, baiña dana alperrik; itxaroten ebana ez zan iñondik agertzen. Aspertuta, egunkaria aide batera lagateko zorian zala, ara non zirrara batek astinduta, begiak iragarki baten kokatu yakoza. Egi izango ete...? Ona emen, iragarkiak iñoana: "Erredizagintza ondo tinkatua, Arango errian salgai da baldintzarik onenetan. Eskatu gora-beerak urrutizkiñez, zenbaki onetara".

Zauskada andipean, Kepa Mirena'k dalako zenbakia txatal baten idatzi, eta gero begiak itxita, igige ta isillean geratu zan, aspaldiko egitasmoa gogoan laztanduz. Ain zuzen be, ordurarte arazoak berak uste izandako lez billakatu izan ziran, baiña oraindiño bide-zatirik zailen eta neketsuena ibilli bear... Gau aretako amesetan, aspaldiko jazoera bat bein eta barrero uxaeziña etorkion, eta auxe izan be: epaikari batek zortzi urtebeteko espetxaldiaz zigortzen eban. Alperrik, baiña, bein eta barrero bere burua errubagetzat autortu egian. Ertzaiñek narrazka eroanda, zulo baltz andi batera jaurti eben. Arnas-estuka, oean jesarrita itxartu zan egunsentiko argi gorritzak inguruko mendiak argitzen ebazala. Beste ames-txarretik iges egitearren, jagi, txirrio bat artu, eta gosalduta gero, lantegira joan zan.

Nekez gertatu yakon goiz aretan bere oldozkunak taiutu, eta geldiezin batek artuta, aurreguneko iragarkian ikusiriko urrutizkiñera dei egin eban. Gizonezko mintzo batek erantzun eutsan, eta alkarrizketa laburraren ostean, lantegi aretako ugazabarekin arazoa erabilteko, Arango errira joango litzakela erabagi zan.

Arango'ko "Onena" eritxan errediza-gintza, ogei ta amar bat urte lenago sortu izan eban erriko arotz baten semeak. Simon eritxan gazte zuur onek aitaren erdipurdiko arazoak, urteen bidean errediza-lantegi polita sortzea lortu eban, baiña azken baten berak asmatu ondoreak ez ziran gertatu. Lau seme-alabak izan ebazan, mutil bi ta neskatilla bi. Aldiaren joanean, baiña, neskak ezkondu ziran, eta mutilletarik bat abadetu, eta bestea osagillea billakatu zan. Ez egoan nor, beraz, Simon' en arazoari jarraipen emotsanik, eta augaitik, urteak igarotean "Onena" errediza-gintzarako adorea galdurik, zertarako aalegindu, berak ereindako uzta batzeko iñor ez egoanean, Simon'ek bere buruari esan eutsan. Orduko, baeban aurrezturiko ogasun polita, eta oneri eratsita baltzua saltzekotan artuko leukena, baeban bera ta emaztearentzat nasai biziteko beste ta areago. Bazan, baiña, beste zio bat bere lantegia saltzera bultzaten ebana.

Urteen bidean, azkenengoetan batez be, "Onena" lantegia zaarra billakaturik, obariak aren baten bakandu, eta bide onetatik jarraitzekotan baltzua sari onean saltzen gero ta zaillago biurtuko

litzake. Onezaz gaiñera, Simon'ek bere baltzuko langilleak maite ebazan, zaarrenak batez be, eta onein etorkiak kezkatzen eban. Jarraitzaille egokia lortuko ba'leu, eta baltzuaren ordaiñez sari polita emongo ba'leutso...

Augaitik, beraz, Kepa Mirena'ren ikerketea pozik artu eban Simon'ek goiz aretan aurkeztu yakonean. Ikusi baiño ez, ikerlearen itxurea atsegin yakon, eta bere buruari esan eutsan, ez leukela abagunea alperrik galduko, eskintza egokia artzekotan.

- Egunon, Jauna, -agurtu eban Kepa Mirena'k-. Iragarkiagaitik natortzu, ia zurekin bat etorri naiteken.

- Ederto, gazte. Nire izena Simon da, eta zeurea...?

- Kepa Mirena. - -

- Nire ustez, aurretik lantegia ikusi bear dozu, eta onen ostean, diru-arazoari ekingo dautsagu.

- Egokia deritxat orreri.

Jatsi ziran ba idaztegitik lantegira, eta astiro-astiro Simon'ek tresnak eta egiten ziran erredizak erakutsi eutsazan, baita baltzuari egokiozan gora-beerak be. Begi itxidegi baten oartu zan Kepa Mirena, gintza-tresnak zeozer antxiñatuak zirala, eta aldi areitako leikidegoarentzat ezegokiak. Langilleak, ostera, atsegin yakozan, garbi ta arduratsuak zirudien-eta. Erredizak oikoak eta arruntak ziran, baiña arduraz landuak. Azkenean, baltzuari egokiozan lurrak erakutsi eutsazan Simon'ek, eta izan be, atsegin izan yakozan Kepa Mirena'ri ikusi eban orubea, egunen baten nai izatekotan, lantegia anditu leiteke beste bank-eta.

Idaztegitik biurtzean, aurrez-aurre jesarrita, sal-sanana ekin eutsoen arduratsu.

— Zenbatean salduko zeuskit baltzua...? —itaundu eutsan Kepa Mirena'k. Buruari atz egiñez, une batez isillik iraun eban jabeak, eta gero,

— Ez dakit ba... Ikusi dozunez ederra ta garbia da. Gaiñera alboko orubea zabala izanik, lantegia anditu daiteke. Langilleak, onak, esaneakoak, eta eginkizuna ondo bai ondo dakienetarikoak.. Izan be, ba... edozeiñentzat mauka ederra, esango neuke...

- Orretarako, baiña, sal-sana ezagutu bear dot aurretik. Zenbatean salduko zeuskit...?

Simon'ek zerbait urduri emoten eban. Alde batetik zelana edo alana baltzua saldu nai eban, eta gazte arena ez izanik, nori, baiña...? Bestetik, zana-zala ezin egikean bere bizitzako lana ezerezkeri baten saldu. Buruari atz eginda. gero, noizbait, auxe esan eutsan erabeti-antzean:

- Ba... amabi milloitan salduko neuke, jendeak ergeltzat artuko ba ninduke be.

- Larregi deritxat orreri, Jauna -ainbaketa ariña egin ostean esan eutsan Kepa Mirena´k-, eta erantzun baiño len, gogoan. erabilli bear izango dot. Aitzi-eskintza bat egingo dautsut datorren astean, noraiño eldu naiteken ondo aztertuta gero.

- Emen izango nozu datorren astean, gazte. Baiña ziñez diñotsut, edozeiñentzat, eskaturikoa mauka itzela izango litzakela. Dana-dala, nai dozun arte.

- Agur, Simon Jauna. Atsegin andia izan dot zu ezagutzean, eta arazoarekin jarraitzea erabagiko ba'neu, gaur zortzi emen izango niaitzu.

- Ederto, gazte, nai dozun arte.

Arratsaldean biurtuta, Kepa Mirena´k "Eredua"n lanean ziarduan oi eban lez, eta eguneko idazkiak irakurrita gero, lantegira jatsi zan, egunoroko ikustaldia egiteko, aginduen egoerea ta beste gora-beerak aztertzeke. Eguneko jarduna amaitu-agiñean zala, Txinbo´ri mezu bat bialdu eutsan, gau aretan apalostean ostatura etorri ekion arazo garrantzitsu bat aztertzeke jakiñerazoz. Agindua lez, Kepa Mirena´k ostatuko bere idaztegian gogoetan ziarduala, jakin-miñez beteriko Txinbo aurkeztu yakon.

- Gabon, Laurentzi -agurtu eban Kepa Mirena´k (esan bearrezko da emen, Txinbo´k Laurentzi izena artu izan ebala bataiotik)-, jesarri zaitetz zure aukeran, luzaroko autua izango dogula uste dot-eta.

Ola egin eban bere aspaldiko lagunak, eta astirik galtzeke, Kepa Mirena'k arazoaren mamiñari ekin eutsan, eta egun aretako gora-beera guztiak azalduta, onetaraxe amaitu eban:

- Badakizu, Laurentzi, nire betiko asmoa baltzu bat jabetzea izan dala, eta orra or eretia aurkezten yatala. Erabagia artu baiño len, baiña, nirekin lan egitera etorteko gerturik zagozan ala ez, jakin gura izango neuke.

- Ori ez dozu itaundu bear, Kepa Mirena. Badakizu, baita ondo be, zurekin edonora joango nintzakela.

— Bai, Laurentzi, baiña oraingo arazoa ez da beste iñora joatea lan egiteko, baltzu bat erostea baiño. Baltzu on erosteko beste dirurik ez daukat, baiña zeuk aurrezturiko diruaz lagunduko ba'zeuskit, arazoak beste ikuspegia erakutsiko leuke. Esaidazu, Laurentzi; zenbat diru sartuko zenduke Arango'ko baltzu orretan...?

— Daukadan guztia, au da, milloi bi gitxi gora-beera.

Txeratsu begiratu eutsan Kepa Mirena´k, eta samurtasun bakanak artuta, auxe baiño besterik ez zan gai esateko:

- Zeuk burua betiko lepotik, Txinbo maitia...! Emongo daustazun dim on, ez da izango iñongo maillegurik, ez. Baltzu barriaren jabekidea izango zaitut bakotxak sartutako diruaren giñoan. Neronek

aurreztuta daukadanari zeurea geituta, beste itxura emongo dautso gure eskintzari. Aurrera joan aurretik, gora-beera batzuk argitu bear dodaz, eta onen ondorioz arazoa aurrera eroateko aukerarik ikusten ba'dot, orduan zure dirua jabekidetzat sartu baiño len, arazoaren argibideak emongo dautsudaz, dagokizun aukerea artzeko gai izan zaitezana.

— Niri ez daustazuz iñongo gora-beerarik emon bear. Zuk esan dagidazuna egingo dot eta kitto.

Amultsuki begiratu eutsan Kepa Mirena´k, eta bere baitan, Txinbo ezagutu eban eguna bedeinkatu eban.

Urrengo egunetan, Murube´kao diru-etxekeo nagusiari Arango´ko "Onena"ren argibideak eskatu eutsazan Kepa Mirena´k, eta andik laster jakin eban, Simon´en baltzua benetakoa ta zorbakoa zala, diruaren aldetik nasaiegi ez ibilli arren. Azken urteetan, "Onena"ren ekintzak zeozer gitxitua zirudian, eta diru-etxearen eritxiz, etorkibako lantegia izango litzakela ordurarte joandako bidetik jarraitzekotan.

Gora-beera oneik jakinda gero, diru-etxeari eskatu eutsan, zelako baldintzen pean diru-aurrerapen bat emongo leuskion, bearrezko barriztapenak egiteko. Baltzuari baitura bat egiñez, zeozer emon zeitekeala izan zan diru-etxekeo erantzuna, baiña orreri buruz, oba izango litzakela itz egitea, asmaturiko erosketearen gora-beerak ezagutzean.

Oneik eta beste gaiak gogoan erabillezala, Arango´ra biurtzeko astebete bateko epea igaro zan, eta uriburura joanda, trenez arantza abiatu zan.

Orduko, eskiñi egikeana ondo ausnartu izan eban gazteak. Murube'ko "Eredua"n jardutako urtebete bi areitan, biziera neurritsu ta zuurrari esker, artutako lan-sari ia osoa aurreztu izan eban, eta orain sei milloi gordeta ebazan aurrezki-kutxan. Txinbo´ren milloi biri eratsita, zortzi milloi bere aukeran ebazan. Arazoa ondo aztertu ondoren, diruketa onetatik gora ez joatea erabagi eban. Zorrak egitekotan, tresna barriak erosteko izango ziran, baiña ez aurretiaz zorretan asteko. Bere ustez, "Onena" baltzuari itxarokion etorki illuna kontuan arturik, bidezkoa zan zortzi milloi orreitatik gora ez eskintzea. Kepa Mirena zuzena zan, eta ez leuke ustiatu "Onena"ren egoerea, jabeari ezerezkeri bat emoteko. Bere ustez, beraz, eskintzeko gerturik egoana egokia zan, eta orretan iraungo leuke.

Noizbait, Arango´ko lantegira eldu zan, eta Simon Jauna agurtu ondoren, besaulki banatan jesarrita alkarrizketea asi zan.

— Aizu, gazte —itaundu eutsan Simon Jaunak—, zer diñostazu eskatu neutsun sal-sariari buruz...?

— Amabi milloi orreik ezin dagikezudaz ordaindú, orrenbeste es daukat-eta.

— Zenbat emongo zeunskit...?

— Zortzi milloi.

Oldozkor geratu zan Simon Jauna une batez, eta gero,

— Erdibanatu dagigun ba, bitarte on. Zer deritxazu amar milloi ordaintzean:..?

— Ezin dagiket zortzitik gora eskiñi, ori baiño besterik ez daukat-eta.

— Zergaitik ez, milloi bi orrein maillegua eskatu...?

— Ez dot aurretiaz zorretan asi gura. Bear izango dot maillegu bat eskatu tresna barriak erosteko, baiña on bere garaian eta ez orain.

— Nire ustez, Kepa Mirena Jauna, zortzi gitxiegi da. Ori baiño ez emotekotan, naiago dot beste eskintza baten itxaron.

— Begira, Simon Jauna: ni zurgintza ta errediza-gintzan ondo sartua nozu, eta ezagutzen dodaz gora-beera guztiak. Zure lantegiak ez dau orrenbeste balio, zaarra billakatzen asi dalako, eta augaitik baltzuaren etorkia laiñotsua dakust. Onik atarateko, tresnatan domu andia eralgi bear da. Au kontuan arturik, beraz, ez deritxat txarto zortzi milloi eskintzeari. Norberaren egoerea, bakotxak beste iñork baiño obeto ezagutzen dau, eta zeuk jakingo dozu gaur dagokizuna, baiña benetan esanda, ez yatzu erraza izango orain eskatzen daustazuna, biar beste iñok ordaindu dagitsula.

— Oartu al-zara, lantegi onek zabaltzeko dituan aukerak...? Estalpetan oraingo beste anditu daiteke.

— Egia da ori, baiña oraingoz dagoan lez eutsi bear baltzuari dagokion abiadea emoteko, eta gero gerokoak...

Edu onetan luzaro samar jardun eben saltzaille-erosleak, bakotxak txingarra bere opillari urreratuz. Gauza baten, baiña, Kepa Mirena zuzen egoan; Simon Jaunak ain luzaro erredizagintzan jardun ostean, baekian bere lantegiko barriztapena ezinbestekoa zala leikidetzari aurre egiteko, baiña orretarako diruketa andi samarra erabilli bear, eta bide au ez yakon gogokoa. Onezaz gaiñera, irurogetak urteko izanik, ez eban burrukarako adorerik , eta garaia bazala uste izaten eban buruausteak amaituta, bere emaztearekin bizitzeari atsegin apur bat atarateko. Ain zuzen be, Kepa Mirena´rena baiño beste eskintza obarik artuko leukela ez eban uste izaten. Noizbait, Kepa Mirena´ren eskintzea onartu eban, eta euren itun-ezaugarritzat eskuak alkarri emonda, Arango'ko jatetxerik onenean, euren arteko itunbena berbatu zan. Oneixek ziran baldintzak: Kepa Mirenak zortzi milloiak eskuratzean, baratariaren aurrean salerosketea legeztatzeko zan. Saltzailletzat Simon Jauna agertuko litzake, eta erosletzat "Goiena" baltzua. Azken au eratu bank egoanez, legeztatu baizen laster, "Onena" erredizagintza "Goiena" lagundiari salduko litzakio.

Arratsalde aretan Manu´gana joanda, bearrezko urratsak emon egiazan "Goiena" zortzi milloiko baltzua sortzeko, agindu eutsan Kepa

Mirena´k. Baltzu barriaren ondasunaren %75 Kepa Mirena´ren, eta %25 Laurentzi´rena izango zan. Zeatz-meatz guztiak gerturik, "Goiena"k "Onena"ren ondasun guztia erosiko leuke. Azken urrats au emoteko, Simon Jaunak, Kepa Mirena´k, Laurentzi´k eta Manu´k baratariaren aurrean sal-erosketea legezkatuko leukie. Bitartean, Kepa Mirena Manu´ren barrien zain egongo litzake.

Gau aretan Murube´ra biurtuta, egindakoari buruz Laurentzi jakitun ipini eban Kepa Mirena´k, eta aren **8neritxYa** lortuta, urrenngo egunean Kepa Mirena´k Andoni Jaunarekin autu luzea izan eban. Baekian "Eredua"ren arduradun nagusiak, mingarria izango litzakiola Andoni´ri emongo leuskion barria. Kepa Mirena´ren asmoa jakitean, Andoni Jauna zur eta lur geratu zan, eta beste erredizagintzan jabetzat jardungo leukela azaldu eutsanean, kezka andi batek artu eban. Izan be, arduradun trebetzat eban, eta aurrerantzean leikide izango leukela jakin ebanean, ezin egikean menperatzen eban arrenkurea ezkutatu. Joan ez zeiten, Andoni Jaunak lan-sari andiagoa emongo leuskiola, baiña Kepa Mirena´k ez zala diruaren arazoa, aspaldiko asmo baten burutzea baiño, azaldu eutsan.

— Baiña zergaitik erdipurdikoko erredizagintza baten jardun, eta benetakoa dana laga...? —itaundu eutsan Andoni´k.

— Andoni Jauna, ez da diruagaitik, niretzat garrantzitsuagoa dan beste arazo bategaitik baiño.

— Zer da beste ori...?

— Ezin dagikezut esan, baiña niretzat beiñena da.

— Ai, ni gaixoa...! Zelan konponduko naz zeu barik...?

— Begira, Andoni Jauna. Emen illabete batez jardungo dot oraindiño, eta

epe orretan aaleginduko naz zure semeari dakidan guztia irakasteko. Ez larritu, mutil argi ta zintzoa dan ezkerok, erredizagintzari dagokion guztiaz jabetuko da, eta zin dagitsut, joan aurretik neu beste ezagulari billakatuko dala.

- Baiña edozelan be, gure leikidea izango zara.

- Nire berba damotsut, aal dodan guztian arremonek estuenak zurekin izango dodazala, eta gai geinetan bat etorrita ibilliko gara. Gaur jabetzen dozun "Eredua" baltzu errime ta ondo oñarritua da, eta zure semeak zuzenduta, arrakasta andia jaritsiko dau. Gaiñera, beti izango nozue gerturik edozein argibide emoteko.

Itz emonda lez, beste illabete bat jardun eban Kepa Mirena´k, ekian guztia Andoni´ren semeari jakiñerazoz. Izan be, gazte urtena zan, eta esaten yakonaz bereala jabetzen zan. Illabetea igarorik, egun baten aita-semeai besarkada estu bana emonda, tamalezko sentipenaz Kepa Mirena´k "Eredua" itzi eban, barruko eragintza jarki-eziñak agintzen eutsana betetearren. Eta berarekin batean Txinbo´k be Murube´ko

lantegia betirako laga eban. Gazte biok alan-olako baltzua aurkitu izan eban, eta orain, asko balio eban baltzu aberats eta errimea atzean geratzen zan. Ain zuzen be, oldozkun au pozgarria zan, maite izaten eban baltzutik betirako joatean.

Aurretiaz asmatua lez, baratari baten aurrean eta Manu'ren laguntzaz, egun baten "Goiena" errediza-baltzua irasi zan, eta jarraian, onek zortzi milloitan Arango'ko "Onena" erosi eban. "Goiena"ren jabeak Kepa Mirena ta Txinbo ziran, lenengoa %75 baltzu barrian jabetzen eban, eta bigarrena %25, au da, baktzak jarritako diruaren giñoan. Baltzu barriari legezko itxurea emoteko, lau milla laurlekoko bi milla jabe-zatiak irarri ziran, milla ta bosteun Kepa Mirena'rentzat, eta enparaua Laurentzi'rentzat.

Urrengo egunean, bazkide biok Arango'ko "GOIENA" izeneko baltzu barrira joan ziran, eta eldu baiño ez, lantegiko jatoki zabalean, langille guztiak batu-erazo ebazan Kepa Mirena'k, eta jakitun ipiñi ebazan jazotakoari buruz. Jarraian, diru-egoerea azaldu eutsen, baita zelan etorkibako ateka onetatik urteteko, guztien aalegiñak eta nekeak bearrezkoak ziran be. Kepa Mirena'k berba oneikaz amaitu eban itzaldia:

— Langille maiteok: Guztion ogibidea emen dogu, bai jabeena, bai zuena be. Geuk, jabeok, baltzu onetan jarritako dirua jokutzen dogu, baita diru-etxeari eskatuko dautsagun maillegua tresna barriak erosteko. Zuek, ostera, etxeko ogia. Aalegindu gaitazan, beraz, gure ontzia portuko babesera eroteko, asiera baten jasan bear izango doguzan neke ta aalegiñai aurre emonez. Ziurtatzen dautsuet, baiña, barri sortutako baltzuari zuen laguntza ukatzen ez ba'dautsazue, luzaro barik, merezitako saria artuko dozuela. Beste au be esan nai dautsuet: nire idaztegiko atea edozertarako edegirik aurkituko dozuela beti, bai zuen onu ta eritxiak entzuteko, baita zuen osterak-eta entzuteko ta urtenbidea emoteko be.

Itzok entzuetean, zaarrenetariko langille bat baimena eskaturik, onetaraxe mintzatu zan:

— Jauna, eskertzen dautsugu esandakoa. Egia da, gure lantegiaren egoerea nai genduken baizen ona ez dala, tresnak zaarrak billakatu diralako, baita etorki argirik ez ikustean, gure adorea makaldu dalako be. Zeuk esandakoak aintzakotzat artzen doguz, eta beraz, makezturiko gure gurdia lokatzetik ataratearren aaleginduko gara, eta bitartean ez dogu iñongo lansari-geitzerik eskatuko, baltzuaren ibillerea sendotu arte. Ziurtzat joten dogu, bere garaian merezitako ordaintza artuko dogula. Besterik ez.

Giro adiskidetsu onetan batzarra amaitu zan, eta adore barriak artuta baktxa bere zeregiñetara biurtu zan. Urrengo egunean, Kepa Mirena Arango'ko diru-etxe batera joanda, maillegu baten eskaerea egin eban. Ordeztetxe onetako nagusiak Kepa Mirena'ri buruzko argibideak Murube'koai eskatu eutsezan eta artutako argibideok on-onak ziran

ezkero, Kepa Mirena'ren eskaerea aintzakotzat artzeko azaldu zan Arangoko diruetxea . Izan be, bearrezkoa zan maillegu on buruan erabillen asmoa egi biurtzeko, eta augaitik sendo-jokatzeko gerturik egoan Kepa Mirena. Onen ondorioz, diru-etxeak baibentzat, lantegia bera ta onen lurrak eskatu eutsanean, baietza emon eban. Andik amabost egunera lau milloiko maillegua baieztu zan. Onen aurretik, baiña, Kepa Mirena´k bearreko tresnen aurre-kontuak eskatu ebazan, eta maillegua artu orduko, astirik galtzeke aukeraturiko langailluak agindu ebazan.

Zur-langintzaren arloan ezaguera andia jaritsi izan eban Kepa Mirena´k , eta augaitik, orain aginduriko lanabesak edo tresnak barrienetakoak ziran, onein artean elektro-agintzadunak izanik. Karuak ziran baiña ekarritako ondoreak arrigarriak. Luzaro ta .gogor eztabaidatu ebazan tresnagilleekin lanabes barrien baldintzak, baiña noizbait, tresna-sorta bikaiñaren jabe billakatu zan. Onein artean bazan bat, marrazki baten bidez, errediza-zatiak zintzotasun arrigarriaz egiten ebazana. Asiera baten, zenbait oztopo aurkeztu ziran tresna orreik erabilteko, baiña tresnegilleen laguntzaz eta ekiñaren-ekiñez, oztopo guztiak garaitu ziran. Tresna barriak lantegira eldu ta illabete batera, aspaldiko "Onena" baltzuko langilleek, elektroidunen erabiltea menperatzen eben, eta betidanik artaratuak lez erabilten zituen. Lanegite barn onek jendearen kemena piztu eban, eta bazirudian mendu barri batek itxaropen bizia guztiakan sortzen ebala.

Aspalditik asmatu izan eban Kepa Mirena´k eretia etorrita egingo leukena, eta arduratsu ta astiro izan be. Sail bi izango ebazan "Goiena"k, batak errediza arrunt eta merkeak multzoka (en serie) egingo leukenak, eta bestea baltzu barriko bitxia izango litzakena, au da, erti-lanaren saila. Azken arlo onek "Goiena"ri aipu ona emonez gaiñera, dirua ekarriko leuskio, eta multzogintzak dirurik emon ez arren be, erti-gintzak jarraipenari eusteko beste onura ekarriko leuke.

Lenengo astebeteak igarorik, eta gintza barria menperatzen asten zanean, Kepa Mirena'k Txinbo'ri dei egin eta auxe esan eutsan:

— Aizu, Laurentzi, ordua da merezi dauan garrantzia erti-gintzeari emon dagiogun . Artuizuz gure langilletariko amar onenak, eta asi zaitez erti-sail on-ona sortzen. Bear izandako tresnen diruari jaramonik egiteke, ekiozu arloari. Ondo menperatzen dozu eginkizun ori, eta kutxak, arasak, aulkiak, maiak, oeak, kako-mutillak etab, egiten asiko zarie. Kontuan artu gure baltzuaren etorkia erti-saillean datzala. Multzogintzari buruz ez naz orren itxaropentsua, eta onurak emotekotan, luzean izango da, baiña erti-gintza ondo joatekotan, ez naz ezeren bildur izango. Augaitik ba, aukeratu egizuz langillerik onenak, eta ekin aurrera. Nik esango neuskizu euskal kutxai ardurarik andiena emon dagiezula, "Eredua"n giñarduanean gure kutxak arrakasta andia artu eben-eta.

Baekian Kepa Mirena´k lenengo urtebetean "Goiena"ren etorkia jokutzen zala, eta erti-saillak Txinbo´ren erabiltepean iñongo

buruausterik ez leuskiola emongo jakiñik, multzo-gintzari ekin eutsan buru-belarri. Sail au langille zaar eta saiatsu baten pean lagata, berak multzo-gintzari dagokionez, lan-atonketeari emon eutsan, likatze ta margo-saillak aztu batik. Onezaz gaiñera, lantegibarruko lorketea obatu eban, baita idaztegia be, elektroidun gailluakaz ornidu ebanean.

Edu onetan, oartu zaneko, lenengo urtebetea igaroa zan, zailena izan be. Urteko garbiketea egiñik, mailleguaren urteko korritua ordaindu ondoren, diruketa polita irabazi izan ebela azaldu zan. Irabazpen osoa, multzo-gintzan erabiltea erabagi eban Kepa Mirena'k, eta arlo onentzat tresnarik barrienak erosita, bere asmoari jo ta ke emon eutsan. Erti-gintzaren saillak, berak uste izandako baiño arrakasta geiago lortu eban. Areitezko euskal kutxak batez be, eurrez saltzen ziran, eta tokirik urruntsuenetik zenbat-gura eskaerak etorkiozan "Goiena"ri. Orduko, sail onen langilleen trebetasunak ez eban kidekorik ezagutzen, eta augaitik, arlo onek emotsan ziurtasunak eraginda, ain luzaro laztanduriko asmoa egi biurtzeko garaia zala erabagi eban Kepa Mirena'k.

Bein baten, etxeko ordezkariak batu, eta auxe esan eutsen:

— Gure multzo-gintza asko anditu dogu azken aspaldi onetan, et

de osoa damotsuet, beraz, gure erredizen sal-sariak beeratu dagizuezañ beste, erosleen aginduak gureganatzeko. Gaurregun, "Bikain" errediza-gintza gure leikiderik andiena da, eta auxe nai dot: zelan edo alan aalegindu zaitezela, leikide orren sal-sariak ezagutzeko, eta berak, amar milletan saltzen dauana, zuek bederatzi milletaraiño beeratu. Bardin, aren eskuratze-epea iru illabetekoa ba'litz, geurea bikoia izango da, eta ontasunari buruz, guztitariko ziurtasunak emon. Bezeroren batek ordaintza-epea luzatu dagiogun eskatzen ba'dautsue, onartu aren eskaerea beste bank. Edozein kezkarik sortuko ba'litzakizue, urrutizkiñez dei egistazue, bezeroraren naiak zelan edo alan bete dagiguzan. Gaur, gure gintzaren gaitasuna igazko bikotxa da, eta orren giñoan anditu bear doguz bezeroen aginduak, beraz.

Aaleginduko litzakezala agindu eutsoen ordezkariak, eta Kepa Mirena'ren adorea kutsuturik, indar barrituaz saltzeari emongo leuskioela itz emonda, euren barrutiko bezeroak ikertzera abiatu ziran. Baekian Kepa Mirena'k, bere asmoak bete zeitezana, aldiari berea emon bear izango yakola, eta augaitik, iradu bank jazoeren begira geratu zan.

Orduko, idaztegiko arazoak garrantzi andia artzen eben ezkeron, diruetxearekiko arremonak batez be, Arango'n eban egoitza kendu, eta uriburura aldatzea erabagi eban Kepa Mirena'k. Olan ba, Manu'ren laguntzaz, sendi on batenean ostatua idoro eban, eta astirik galtzeke egoitza barrira aldatu zan. Egun guztietan goizerik jagita; kafetegi baten gosaria artzen eban, eta gero diru-etxeak ikertuta, eta bidalgo-kutxako idazkiak jasorik, baita bear izatekotan bezeroren bat ikusi ostean, Arango'rako trena artu oi eban, eta eguberdia bank lantegiko idaztegian zan. Ona eldu baiño ez, arazoan barriak emotsoezana, eta bearrezko erabagiak artuta, lantegitik ikerraldi bat egin oi eban. Gero, jatokian

bazkaldu bitartean, arazorik beiñenak Txinbo´rekin erabillezan, eta arrastian barrero lanean ziarduan. Eguneroko jarduna amaitzeko zorian zala, urrengo goizerako arazoak gertatu, eta Txinbo'k lagunduta geltokiraiño joian uriburura biurtzeko.

Irakurlea: Itziar Aiarza , Andereñoa - Zornotza